

INFOBROCHURE DOSIMETRIE

Versie : Januari 2024

1 INHOUD

1	Inhoud	2
2	Wettelijke bepalingen betreffende de bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van de ioniserende stralingen in verband met dosimetrie	4
	2.1 Verantwoordelijkheid exploitant (Art. 30.6).....	4
	2.2 Beperking van de dosis (Art. 20.1.1.).....	4
	2.3 Wie moet een dosismeter dragen? (Art. 30.6).....	5
	2.4 Wat is een dosislimiet en hoeveel bedraagt ze?	6
	2.5 Externe werknemers	6
	2.6 Plichten van de werknemers (Art. 26)	7
	2.7 Zwangere vrouwen.....	7
	2.8 Andere wettelijke verplichtingen.....	7
3	Dosimetrie bij Vincotte Controlatom	8
	3.1 Meetprincipe.....	8
	3.2 Kenmerken van de dosismeter.....	9
	3.3 Dosimetrieproducten	10
	3.4 Bepalen en evalueren van de dosis	11
	3.5 Praktische aspecten.....	13
4	Hoe wordt de dosimetrie georganiseerd?	17
	4.1 Verantwoordelijke dosimetrie	17
	4.2 Ontvangst dosimeters	17
	4.3 Verdeling van de dosimeters	18
	4.4 Veranderingen wat betreft de titularis.....	19
	4.5 Annex 4: identificatiefiche van de werknemers blootgesteld aan ioniserende stralingen (RIS)	19
	4.6 Ophaling en verzending	19
	4.7 Resultaten.....	20
5	Info voor de titularis van een dosismeter	24
	5.1 Waarom draagt u een dosismeter?	24
	5.2 Wat is een dosismeter?.....	24
	5.3 Het is UW dosismeter!	24
	5.4 Wanneer draagt u een dosismeter?	25
	5.5 Hoe draagt u een dosismeter?	25

5.6	Wat doet u beter niet met een dosimeter?	25
5.7	Hoe gaat dit praktisch in zijn werk?	25
5.8	Wat moet u doen bij een ongeval?	26
5.9	Een woordje uitleg bij de resultaten (zie ook 4.7).....	26
6	Technische fiche OSL Dosimetrie	28
6.1	De OSL (Optisch geStimuleerde Luminescentie) dosimeter met keramisch BeO.	28
6.2	Meetprincipe.....	28
6.3	Meetbereik van de OSL (iBeOx4) dosimeter	29
6.4	Hoekafhankelijkheid van de OSL (iBeOx4) dosimeter.....	29
6.5	Meetonzekerheid van de OSL (iBeOx4) dosimeter (k=1)	29
6.6	Voordelen van de OSL dosimeter van Vinçotte Controlatom	30
7	Technische fiche TLD dosimetrie - HARSHAW	30
7.1	Een thermoluminescente pellet als dosimeter.	30
7.2	Meetprincipe.....	30
7.3	De Harshaw DXT individuele dosimeters	30
7.4	De Harshaw tld neutronendosimeter	31
7.5	Eigenschappen van de Harshaw tld dosimeters.....	31
7.6	Hoekafhankelijkheid van de Harshaw tld dosimeters	31
7.7	Meetonzekerheid van de Harshaw tld dosimeter.....	32
8	Klachtenprocedure	33
8.1	Ontvangst en beoordeling	33
8.2	Bepaling niveau klacht en daaropvolgende behandeling	33
8.3	Afsluiten klacht.....	34
9	Bijlage: omgevingsdosimetrie	35
9.1	Omgevingsdosimetrie	35
9.2	Gebruik en periodiciteit omgevingsdosimeters	35
9.3	Verskil met persoonlijke dosimetrie	35
9.4	Praktische procedure	36

2 WETTELIJKE BEPALINGEN BETREFFENDE DE BESCHERMING VAN DE BEVOLKING EN VAN DE WERKNEMERS TEGEN HET GEVAAR VAN DE IONISERENDE STRALINGEN IN VERBAND MET DOSIMETRIE

De Codex over het Welzijn op het Werk en het koninklijk besluit van 20 juli 2001 betreffende de bescherming van de bevolking en van het leefmilieu tegen het gevaar van de ioniserende stralingen legt een aantal verplichtingen op in verband met de dosislimieten en het dragen van een dosismeter.

Wij hebben de belangrijkste punten voor u samengevat :

2.1 Verantwoordelijkheid exploitant (Art. 30.6)

De exploitant van een inrichting dient erop toe te zien dat de dosimetrie wordt uitgevoerd en hij dient de kosten hiervan te dragen (Exploitant = elke natuurlijke of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor de inrichting of de beroepsactiviteit waarvoor een vergunning of aangifte in de zin van hoofdstuk II, K.B. 20.7.2001 nodig is)

2.2 Beperking van de dosis (Art. 20.1.1.)

Bij elke handeling die tot blootstelling aan ioniserende straling kan leiden, gelden volgende algemene principes: rechtvaardiging, optimalisering t.t.z. de blootstelling steeds zo laag als redelijkerwijze mogelijk houden (ALARA-principe) en tenslotte de dosislimieten (zie 2.4). Bovendien bestaat de mogelijkheid bijkomende dosisbeperkingen als algemene regel op te leggen (bv. voor bepaalde handelingen of taken).

De wettelijke dosislimieten gelden niet voor patiënten, "helpers" van patiënten en vrijwilligers die deelnemen aan onderzoeksprogramma's. Voor deze groepen gelden er wel dosisbeperkingen en moet de blootstelling steeds zo laag als redelijkerwijze gehouden worden.

2.3 Wie moet een dosimeter dragen? (Art. 30.6)

2.3.1 Elke beroepshalve blootgestelde persoon dient een dosimeter te dragen op borsthoogte.

*“Beroepshalve blootgestelde personen (Art. 2) : personen die, hetzij als **zelfstandige**, hetzij in **dienstverband**, werkzaam zijn en die gedurende het werk, ten gevolge van de in dit reglement vermelde handelingen een blootstelling ondergaan die kan leiden tot doses die *hoger zijn dan een van de **dosislimieten** vastgesteld voor personen van het **publiek***, of die een blootstelling ondergaan gedurende beroepsactiviteiten die **vergund** zijn overeenkomstig de bepalingen van dit reglement (K.B. van 20.7.2001)”*

In de richtlijnen die het FANC uitvaardigde in 2005 voor “Het gebruik van röntgenstralen voor medische doeleinden” staat ook uitdrukkelijk vermeld dat alle zelfstandige artsen eveneens als beroepshalve blootgestelde personen dienen beschouwd te worden.

2.3.2 Leerlingen en studenten die wegens hun studie als beroepshalve blootgestelde personen moeten worden beschouwd.

2.3.3 Elke in de gecontroleerde zone toegelaten bezoeker of werknemer draagt dezelfde dosimeter als de in die zone tewerkgestelde werknemers.

2.3.4 In sommige gevallen dienen extra dosimeters worden voorzien :

- Op voorstel van de dienst fysische controle bij risico op belangrijke bestraling van bepaalde lichaamsdelen of organen.
- Verplicht indien risico op dosis per 12 glijdende maanden :
  - > 150 mSv voor de extremiteiten (handen of voeten)
  - > 150 mSv voor de huid
  - > 6 mSv totale lichaamsdosis (loodschort) of ooglensdosis
- In voorgaand geval en indien er eveneens een loodschort moet gedragen worden, dan moet men 2 dosimeters dragen (één boven en één onder de loodschort).
- Direct uitleesbare dosimeter indien er risico bestaat op een blootstelling van meer dan 500 μ Sv/week

Opmerking: *in het geval er een dosimeter onder en boven de loodschort gedragen wordt, gebeurt er een automatische dosisberekening om hiermee rekening te houden. De Hp(10) dosis is dan samengesteld met 100% de dosis onder de loodschort plus 10% (standaard) van de dosis gemeten boven de loodschort. Ter informatie wordt eveneens de dosis Hp(10) van boven de loodschort nogmaals medegedeeld (= aangeduid met bodyplace T)*

Voorbeeld: gemeten dosissen: Hp(10) onder loodschoot = 100µSv en Hp(10) boven de loodschoot = 3000µSv

			Dosis (µSv)		
NR	Naam	Support	Periode	12M	opmerkingen
1	Jansen Jan	0010024111	400	3960	
T1	Jansen Jan	0010036500	3000	29680	

2.4 Wat is een dosislimiet en hoeveel bedraagt ze?

Dosislimiet = uitwendige blootstelling + inwendige blootstelling (opnemen in het lichaam van radionucliden) - natuurlijke achtergrondstraling - dosis opgelopen tijdens medische onderzoeken

	Dosislimiet per 12 glijdende maanden (µSv)		
	Lichaam	Ledematen, huid (/cm ²)	Ooglens
Beroepshalve blootgesteld	20 000	500 000	20 000
Studenten (16-18 jaar)	6 000	150 000	15 000
Studenten (< 16 jaar)	1 000	50 000	15 000
Personen van het publiek (per jaar)	1 000	50 000	15 000

Opmerking: De limieten worden weergegeven in µSv, dezelfde eenheid zoals gebruikt op de resultatenlijst van onze dienst dosimetrie.

2.5 Externe werknemers

Tewerkstelling in het buitenland (Art. 20.1.3): Indien een werknemer een opdracht krijgt in een buitenlandse onderneming, waarbij risico bestaat op een beroepshalve blootstelling, dan moet de werkgever, schriftelijk en voorafgaandelijk, de buitenlandse exploitant op de hoogte stellen van de Belgische dosislimieten.

Bestralingspaspoort voor de aan ioniserende straling blootgestelde externe werker (K.B. 25.04.1997 Art. 28-29): dit individueel document moet alle dosissen bevatten van de externe werknemer. Deze werknemers moeten ook in het nationaal dosisregister opgenomen worden.

2.6 Plichten van de werknemers (Art. 26)

De werknemers moeten de onderrichtingen en de bepalingen van het K.B. van 20/7/2001 naleven. Zij mogen zich niet onnodig aan straling blootstellen, de beveiligingsmiddelen beschadigen of weg nemen. Zij melden onmiddellijk elke onregelmatigheid of defect aan de beschermingsmiddelen aan de dienst voor fysieke controle.

2.7 Zwangere vrouwen

Bij zwangere vrouwen mag de dosis van het ongeboren kind opgelopen tijdens de zwangerschap niet meer dan 1 000 μSv bedragen. Zogende of zwangere vrouwen mogen niet als beroepshalve blootgestelde persoon te werk gesteld worden op plaatsen waar er risico bestaat voor radioactieve besmetting (Art. 20.1.1.3).

Het is belangrijk om de zwangerschap zo vroeg als mogelijk aan te geven bij de werkgever (of bedrijfsarts). In de vernieuwde wetgeving spreekt men van een noodzaak en een morele plicht.

2.8 Andere wettelijke verplichtingen.

Elke werknemer heeft toegang de dosisgegevens die op hem betrekking hebben (Art. 30)

De beroepshalve blootgestelde persoon moet periodiek een medisch onderzoek ondergaan. De periodiciteit en de modaliteiten worden bepaald en uitgevoerd door een voor ioniserende stralingen erkende arbeidsgeneesheer (Art. 24)

Deze diensten worden niet door VCO uitgevoerd.

3 DOSIMETRIE BIJ VINCOTTE CONTROLATOM

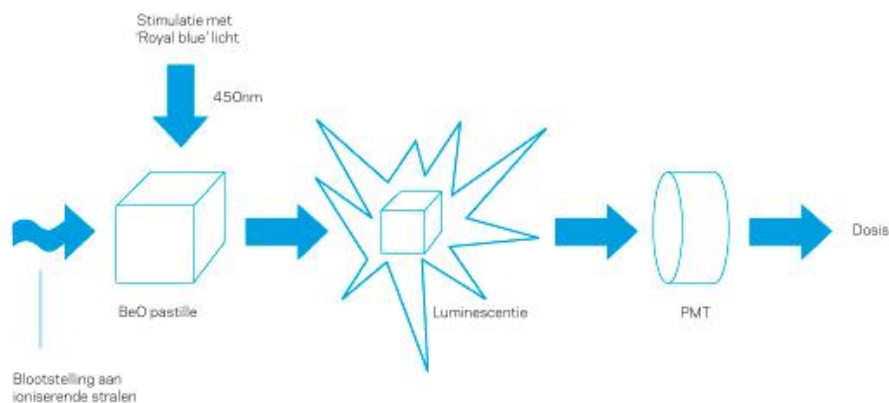
Bij het inschrijven op een abonnement dosimetrie bij de **erkende dosimetrie dienst** van Vincotte Controlatom, kiest u uitdrukkelijk voor een handige dosimeter en een duidelijke opvolging van de dosimetrie. Samen met de knowhow van Controlatom wordt de stralingsbescherming van nabij opgevolgd.

- Zeer goede dosimeters die **voldoen aan alle internationale normen**
- **Praktisch in gebruik**
  - o Gepersonaliseerd etiket
  - o Persoonlijke houder met nekkoord of clips
  - o Per periode een verschillende kleur
  - o Verdeelrekken ter beschikking
- **Online toegang tot de resultaten** en administratieve gegevens
- Statistische tool voor de opvolging van de resultaten
- Directe link met de deskundige **fysische controle**

3.1 Meetprincipe

Een OSL (Optisch geStimuleerde Luminescentie) dosimeter bestaat uit een voor ioniserende straling gevoelig keramisch materiaal (BeO). Dit materiaal kan een hoeveelheid energie van de invallende straling opslaan proportioneel aan de dosis. Een gedeelte van deze energie wordt door gecontroleerde belichting (optische stimulatie) van het kristal opnieuw vrijgegeven als licht (luminescentie). De hoeveelheid licht is, gemeten met behulp van een fotovermenigvuldiger, proportioneel aan de ontvangen dosis (zie ook technische fiche, Hoofdstuk 7)

In onderstaande wordt het meetprincipe van een OSL (Optisch geStimuleerde Luminescentie) dosimeter schematisch weergegeven.

3.2 Kenmerken van de dosismeter

3.2.1 Kenmerken van de BeO-OSL (Optisch geStimuleerde Luminescentie) dosismeter

- Als detectormateriaal wordt keramisch BeO (berilliumoxide) gebruikt. Dit materiaal is weefselequivalent waardoor geen energiecorrecties achteraf nodig zijn.
- De dosismeter is volledig symmetrisch. U draagt hem dus steeds correct op voorwaarde dat hij op borsthoogte gedragen wordt!
- De dosismeter geeft informatie over de energie waaraan hij werd blootgesteld.
- De OSL dosismeter kan, indien nodig, verschillende malen opnieuw uitgelezen worden zonder verlies van informatie.
- Controlatom verifieert de gevoeligheid van de individuele dosimeters minstens éénmaal per jaar. Ook na een hoge stralingsdosis wordt de controle automatisch uitgevoerd zodat de gebruiker 100% zeker is van de resultaten.
- Deze dosismeter is geschikt voor de dosimetrische opvolging van uw totale lichaamsdosis in X-stralen, gamma en (hoog energetische) bèta straling.

Praktisch in gebruik:

- De OSL dosismeter is voorzien van een etiket met de naam en gegevens van de persoon die hem draagt.
- De OSL dosismeter is bovendien – om hygiënische redenen – in een dunne folie verpakt.
- U draagt de dosismeter in een ergonomische houder met bevestigingsclip of nekkoord.
- Elke draagperiode heeft een verschillende kleurcode zodat de omwisseling duidelijk is.
- Indien u graag verdeelrekjes heeft om de omwisseling gemakkelijk te maken, stellen wij u deze graag ter beschikking.

3.2.2 Kenmerken van de TLD (Thermisch geStimuleerde Luminescentie) extremiteiten dosismeter

- Als detectormateriaal wordt LiF (Litiumfluoride) gebruikt. Dit materiaal is eveneens weefsel equivalent.
- De dosismeter is zeer klein en is beschikbaar als extremiteiten dosismeter (ring, pols, schildklier, oog, ...).
- Vinçotte Controlatom verifieert de gevoeligheid van de individuele dosimeters minstens eenmaal per jaar.

3.2.3 Kenmerken van de TLD (Thermisch geStimuleerde Luminescentie) neutronen albedo dosimeter

- Als detectormateriaal wordt LiF (Litiumfluoride) gebruikt
- De dosimeter wordt in de albedo houder geplaatst en kan zo de neutronen blootstelling meten.
- Vinçotte Controlatom verifieert de gevoeligheid van de individuele dosimeters minstens eenmaal per jaar.

3.3 Dosimetrieproducten

Er worden verschillende dosimetrieproducten aangeboden. Voor elke toepassing wordt de meest geschikte dosimeter gekozen in samenspraak met de erkend deskundige die bij u de dienst fysische controle uitvoert. Samen wordt de meest geschikte omwisselingperiode en type meetsysteem voor uw instelling gezocht:

3.3.1 De OSL dosimeter is beschikbaar onder verschillende vormen:

- De OSL gedragen op de borst (onder de loodschoot indien van toepassing) (blauwe houder)
- De OSL gedragen op de borst boven de loodschoot (rode houder)

3.3.2 De thermoluminescentie dosimetrie biedt andere mogelijkheden onder andere door de kleinere afmetingen :

- Eén enkele TLD pastille, gedragen aan een vinger. Dit noemen we een ringdosimeter.
- Eén enkele TLD pastille in een houder, gedragen op de pols voor het meten van de dosis ter hoogte van de extremiteiten.
- Eén enkele TLD pastille in een houder, gedragen ter hoogte van het oog voor het meten van de ooglensdosis.
- Een albedo dosimeter: speciaal voor omgevingen waar de kans bestaat op blootstelling aan neutronen.

3.3.3 Periodiciteit

VCO levert dosimeters met verschillende omwisselingperioden. Normaal worden deze vastgesteld door de dienst fysische controle in samenwerking met de erkende arbeidsgeneesheer in functie van het stralingsrisico (aard van de bron, activiteit, type installatie, aantal uren in gebruik, ...). De verschillende mogelijkheden zijn:

OSL12	OSL dosimetrie	Maandelijkse omwisseling (12 omwisselingen per jaar).
OSL10	OSL dosimetrie	Maandelijkse omwisseling met verlengde perioden in juli-augustus en december-januari (10 omwisselingen per jaar).
OSL6	OSL dosimetrie	Tweemaandelijkse omwisseling (6 omwisselingen per jaar).
OSL4	OSL dosimetrie	Driemaandelijkse omwisseling (4 omwisselingen per jaar).
OSL00	OSL dosimetrie	Occasionele dosimeters: worden gebruikt voor speciale metingen, nooit als basisdosimeter. Zij worden nooit langer dan drie maanden gedragen.
BAG/EYE	Thermoluminescente pols-, oog- of vingerdosimetrie	Maandelijkse omwisseling met verlengde perioden in juli-augustus en december-januari (10 omwisselingen per jaar).
HE12	Thermoluminescente pols-, oog- of vingerdosimetrie	Maandelijkse omwisseling (12 omwisselingen per jaar).
HE4	Thermoluminescente pols-, oog- of vingerdosimetrie	Driemaandelijkse omwisseling (4 omwisselingen per jaar).
HN6	TLD neutronendosimetrie	Tweemaandelijkse omwisseling (6 omwisselingen per jaar).

Opmerking: Eventueel zijn op maat gemaakte oplossingen mogelijk.

3.4 Bepalen en evalueren van de dosis

3.4.1 Het bepalen van de dosissen gebeurt met de meeste aandacht:

- Bij elke uitlezing wordt er **gecorrigeerd** voor de referentieachtergrond (1.8 μSv /dag te Brussel)
- Indien de **achtergrond** bij u licht verhoogd is door bijvoorbeeld specifieke bouwmaterialen, wordt een studie ter plaatse uitgevoerd en wordt er gecorrigeerd voor de lokale achtergrond.
- Vinçotte Controlatom **verifieert de gevoeligheid** van de individuele dosimeters minstens eenmaal per jaar.
- De resultaten worden gevalideerd onder toezicht van een erkend deskundige fysische controle gespecialiseerd in dosimetrie.
- Volledige opvolging van de kwaliteit van de dosimeters door de opvolging van de status van de dosimeter door het robotsysteem.
- Vinçotte Controlatom hanteert een mededelingsdrempel van 50 μSv voor de maandelijkse dosimeters en 100 μSv voor de langere periodes. Dit betekent dat dosissen onder deze waarden als nul dosis zullen worden aangeduid. Dit is conform de internationale richtlijnen hieromtrent.

- Om praktische redenen worden de dosissen afgerond op een tiental.
- **Operationele dosislimieten** worden ingesteld om de stralingsbescherming te optimaliseren. Via de resultatenlijst krijgt u een **waarschuwing** dat het om een overschrijding gaat van een gemiddelde dosis (om de opvolging van elke persoon te garanderen) en/of van de absolute operationele dosislimiet (om ook de bovengrens te bewaken)
- **Uw erkend deskundige van fysieke controle** wordt onmiddellijk ingelicht bij elke abnormaliteit in het verloop van de dosissen van de beroepshalve blootgestelde personen. Indien een dosismeter niet binnen komt bij ons, zal de erkend deskundige fysieke controle een “**administratieve dosis**” toekennen die gelijk is aan het maximum dat de afgelopen 12 maanden werd opgelopen.
- U kan steeds een **spoeduitlesing** van een dosismeter vragen, in geval van een accidentele blootstelling zonder meerkost. Het is nuttig om ons hiervoor extra te verwittigen (telefoon of email) zodat uw dosismeter onmiddellijk kan behandeld worden.

3.4.2 Gemakkelijk beheer van de dosimeters en de dosis van uw werknemers.

- Vinçotte Controlatom maakt u het **beheer** van de dosimeters eenvoudig: supplementaire dosimeters, stopzetten dosimeters, ... Wij houden dit bij met behulp van speciaal ontwikkelde software.
- Toegang tot een **beveiligde online toepassing, Dosisclient**, waar u alle dosimetrie resultaten van uw personeel kan raadplegen en ons desbetreffende wijzigingen kunt mededelen. Hierin zit eveneens een statistische tool voor de opvolging.
- Gemakkelijke **verdeling van de resultaten**. Omdat ons onlinesysteem de mogelijkheid geeft om tot op 3 niveaus toegang te verlenen (bedrijf, site en departement), kunnen individueel afgestemde toegangen verleend worden. Bijvoorbeeld: de verantwoordelijken van een departement hebben een veilige toegang tot de resultaten van hun eigen departement en niet daarbuiten. U kan dit ten alle tijden wijzigen.
- Vinçotte Controlatom doet voor u het **dosisbeheer** en stelt de **individuele blootstellings- en ontsmettingstabellen** op. In de prijs is er een blootstellings- en ontsmettingstabel inbegrepen voor elke titularis die in de loop van het kalenderjaar een dosismeter heeft gedragen. Vinçotte Controlatom zorgt eveneens voor de overdracht van de resultaten naar het nationaal dosisregister van het FANC zonder meerkost.
- Een kopie van de resultaten van de dosimeters kan, indien u dat wenst ook rechtstreeks naar de **erkende bedrijfsarts** of een externe dienst fysieke controle worden opgestuurd. Of dit momenteel het geval is bij u kan u raadplegen in Dosisclient door de adressen van de resultaten aan te klikken. Indien u verandering wenst aan de huidige manier van werken volstaat het om ons hiervan schriftelijk te verwittigen.

3.5 Praktische aspecten

3.5.1 Het draagcomfort van de dosimeters

De dosimeters worden telkens geleverd met een comfortabele en gemakkelijke houder.

- **De OSL-dosimeter:** De houder voor de OSL-dosimeter is een donkerblauwe plasticen houder waarin de dosimeter past¹. Het gewicht van de houder met dosimeter is verwaarloosbaar en stoort de drager niet.

De houders kunnen op 3 manieren gedragen worden, waarbij ze in geen van beide gevallen de bewegingen van de gebruiker hinderen of op een andere manier storen:

- Met behulp van een *lanyard* rond de nek: deze methode is vooral nuttig voor werknemers die niet telkens hetzelfde uniform dragen.
- Met behulp van een metalen clip: deze methode is populair in ziekenhuizen omdat de dosimeterhouder dan bijvoorbeeld aan de borstzak van de doktersjas kan worden bevestigd (zo is het quasi onmogelijk voor de arts om de dosimeter te vergeten).
- Met behulp van de plasticen clips die deel uitmaken van de houder.

- **De ringdosimeter:** De houder van de ringdosimeter is natuurlijk een ring die in verschillende kleuren kan geleverd worden. De ring kan door de gebruiker zo strak aangespannen worden als comfortabel is en stoort weinig in gebruik. Daarnaast is de dosimeter ook bestand tegen normale sterilisatieprocedures. Zo moet de gebruiker zijn werkprocedure amper aanpassen.

- **De polsdosimeter:** De polsdosimeter is beschikbaar met verschillende kleuraanduidingen. De polsdosimeter kan door de gebruiker zo strak aangespannen worden als comfortabel is en stoort weinig in gebruik. Daarnaast is de dosimeter ook bestand tegen normale sterilisatieprocedures. Zo moet de gebruiker zijn werkprocedure amper aanpassen.

¹ Dosimeterdragers die eveneens een dosimeter boven de loodschoort dragen ontvangen een tweede rode houder om het onderscheid visueel duidelijk te maken

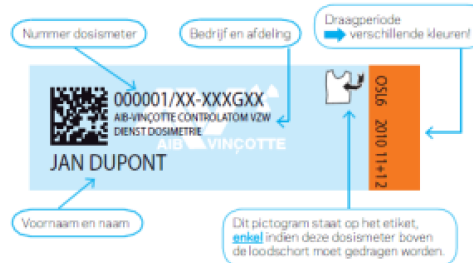
- **De ooglendosimeter:** De ooglendosimeter bestaat uit 2 delen: de plasticen houder ('haarband') en het eindstukje waar de eigenlijke dosimeter zich in bevindt. Het eindstukje wordt bevestigd aan de houder geleverd en kan gemanipuleerd worden om de optimale positie in te stellen. Dit laat toe de dosimeter zo te plaatsen dat hij de gebruiker zo weinig mogelijk stoort (en bijvoorbeeld niet in het gezichtsveld terecht komt). Idealiter bevindt de dosimeter zich volledig achter de loodbril en zo dicht mogelijk bij het oog maar dit is niet altijd realistisch.

Extra houders kunnen gratis besteld worden via het webplatform of door rechtstreeks contact op te nemen met de dienst dosimetrie.

3.5.2 De duidelijkheid van het etiket op de dosimeter

Elk type dosimeter wordt geleverd met een etiket met alle nodige informatie.

- **De OSL-dosimeter:** De dosimeters komen verpakt toe in een strakke plasticen verpakking met een etiket op gedrukt. Dit etiket bevat alle nodige informatie, onder andere de naam, de werkgever, het departement, het nummer, de draagperiode (bedrukt en met kleuraanduiding) en de draagplaats (bv. boven de loodschort). De dosimeters worden allemaal op dezelfde manier in het rekje geplaatst zodat het visueel eenvoudig is om de nodige informatie af te lezen.

- **De ring en ooglendosimeter:** De ringdosimeters worden in aparte doosjes opgestuurd (1 doosje per persoon). Dit doosje bevat alle relevante informatie (naam, onderzoeksgroep, draagperiode, enz.). De ooglendosimeter wordt in zijn geheel opgestuurd per enveloppe. De ring- en ooglendosimeters zelf hebben niet de ruimte om alle informatie te bevatten, maar krijgen wel een klein label met beperkte info op (bv. de naam of het dosimeternummer of andere zoals gewenst door de klant).

3.5.3 De integratie van duurzaamheidsaspecten binnen de dienstverlening

Personeelsdosimetrie heeft over het algemeen relatief weinig impact op de omgeving en het milieu. Dit betekent natuurlijk niet dat er niet voor gekozen kan worden om de negatieve impact van de dienstverlening in zoverre mogelijk te beperken. De laatste jaren is onze dienst dosimetrie meer en meer aan het digitaliseren/automatiseren om zo de ecologische voetafdruk in zoverre mogelijk te beperken.

Hieronder worden enkele duurzaamheidsaspecten van onze dienstverlening besproken:

- **Rapportering:** In het verleden was de rapportering per papier de norm in onze dienst dosimetrie. Met de digitalisering is dit al voor een groot stuk afgebouwd naar een digitale rapportering, waarbij de klanten de dosisrapporten en jaartabellen per mail toegestuurd krijgen. Daarnaast is het online webplatform Dosisclient een handige tool om de resultaten te raadplegen, waarbij de klant ook dosimeters, houders, enz. online kan bestellen zonder dat er papier aan te pas komt. De infobrochure is hier ook in digitale vorm beschikbaar. Onze dienst blijft meer en meer inzetten op deze digitale rapportering, hierin kadert de volledige herwerking van ons Dosisclient platform.
- **Hergebruik dosimeters:** De dosimeters die gebruikt worden in onze dienst dosimetrie hebben een lange levensduur en kunnen ook tegen een stootje. Dit betekent dat we slechts sporadisch nieuwe dosimeters moeten bestellen. Zo hebben we nog veel OSL en TLD dosimeters die al 10 jaar maandelijks roteren en nog steeds in gebruik zijn. Dosimeters die bijvoorbeeld een verificatietest falen worden ook niet weggegooid. Ze worden naar de leverancier gestuurd voor herkalibratie en nadien terug in dienst genomen.
- **Hergebruik materialen:** Niet alleen dosimeters worden herbruikt. De OSL dosimeters worden bijvoorbeeld opgestuurd in plasticen rekjes. Deze rekjes worden dan door de klant teruggestuurd en bij ons gereinigd en apart gezet, om nadien terug te vertrekken bij de volgende opstuurperiode. De ringdosimeters worden opgestuurd in kleine metalen potjes die eveneens telkens worden hergebruikt. De houder bij de klant heeft ook een lange levensduur en kan zonder probleem vele jaren meegaan.
- **Materiaalverlies:** Het enige materiaalverlies zijn de kleine plasticen zakjes waarin de dosimeters worden opgestuurd en de plasticen ringen en ingangsvensterstertjes die deel uitmaken van de ringdosimeters. Deze zakjes zijn zeer nauwsluitend en bestaan uit zeer dunne plastic, net als de ringen en de ingangsvensterstertjes waardoor het totaal volume aan restafval klein is. In de huidige crisissituatie en al helemaal in een ziekenhuisomgeving lijkt het ons vitaal dat de eigenlijke dosimeter afgeschermd is van de buitenwereld zodat mogelijke besmettingen niet tot in de dosimetriedienst komen en al helemaal niet naar andere klanten kunnen overgebracht worden (de dosimeters zelf worden immers hergebruikt). Het materiaalverlies lijkt ons in dit geval dus gerechtvaardigd.
- **Lokale verwerking:** Alle stappen van het dosimetrieproces gebeuren op onze dienst dosimetrie, er wordt niets uitbesteedt: verpakken, opsturen, ontvangen, uitpakken, uitlezen, kalibreren, enz. Dit betekent dat de dosimeters geen nodeloze verplaatsingen moeten ondergaan, wat het milieu ten goede komt. Op economisch vlak maakt dit het systeem ook duurzamer, aangezien alles in eigen beheer gebeurt. Onze plaatsing centraal in het land zorgt er ook voor dat de transportafstanden zo klein mogelijk worden gehouden.
Onze lokale verwerking betekent ook dat er geen uitleestoestellen en dergelijke moeten geplaatst worden bij de klant, waardoor er zuiniger omgesprongen wordt met de materialen die voor dergelijke toestellen nodig zijn.
- **Lokale leveranciers**
We gebruiken quasi enkel leveranciers vanuit de buurlanden en, indien mogelijk, met voorkeur vanuit België. Zo komen onze OSL-dosimeters uit Duitsland, ons inpaktoestel uit Nederland (tegen de Belgische grens) en ons uitpaktoestel en transportkisten uit België. Zo wordt de impact van het transport van materiaal en mankracht tot een minimum beperkt.

4 HOE WORDT DE DOSIMETRIE GEORGANISEERD?

Hieronder vindt u informatie over hoe u de dosimetrie in uw bedrijf of instelling op een vlotte en correcte manier kan organiseren.

Wij raden u aan om iemand aan te duiden als **verantwoordelijke** voor de **verdeling** van de dosimeters en de **communicatie** met VCO. Op deze manier verlopen de contacten eenvoudig en snel. Dit hoofdstuk is dan ook voor deze verantwoordelijke bestemd en geeft een overzicht betreffende het praktische verloop van de dienstverlening.

4.1 Verantwoordelijke dosimetrie

De taak van de verantwoordelijke voor dosimetrie kan als volgt worden samengevat:

- De dosimeters zullen op zijn (haar) naam toekomen
- Hij (zij) staat in voor de verdeling en ophaling van de dosimeters
- Hij (zij) is de contactpersoon met VCO wat betreft het veranderen van het aantal dosimeters en het up to date houden van de titularisbestanden.

Om de contacten te vergemakkelijken wordt gevraagd steeds het referentienummer (dosimetrie nr. op bv. resultatenlijst) te vermelden.

4.2 Ontvangst dosimeters

Naargelang het abonnement ontvangt u de dosimeters elke maand (OSL12), elke maand met verlengde periodes (OSL10), om de 2 maanden (OSL6) of om 3 maanden (OSL4) in een gesloten verpakking samen met een verzendingslijst.

OPGELET! Tijdens de jaarwisseling (december-januari) en de zomervakantie (juli-augustus) zijn er verlengde periodes voor de OSL10 dosimeters. De dosimeters worden langer t.t.z. gedurende twee opeenvolgende maanden gedragen.

De dosimeters van de nieuwe draagperiode komen normaalgezien enkele dagen voor het einde van de "oude" draagperiode toe. De laatste doos vertrekt bij Vinçotte Controlatom ten laatste op de 28ste van de maand. Indien u de dosimeter niet ontvangen heeft tegen de 30ste van de maand, verwittig dan VCO. In dit geval blijft u ook de "oude" dosimeters dragen tot de nieuwe reeks u bereikt.

Controleer ook de omslag en de dosimeters. Indien de enveloppe gescheurd is, er dosimeters ontbreken,... vragen wij u ons te verwittigen binnen de 14dagen zodat wij de nodige acties kunnen ondernemen.

Wij nemen de volle verantwoordelijkheid over de verzending van de dosimeters naar u. Indien er bij De Post iets zou mislopen, vervangen wij de dosimeters gratis.

4.3 Verdeling van de dosimeters

Bij de dosimeters is een verzendingslijst ingesloten (zie bijlage I);

Enkele verduidelijkingen:

- **Dosimetrie nr.** : dit is uw referentienummer in de dienst dosimetrie, gelieve dit nummer steeds te vermelden bij alle contacten of briefwisseling met de dienst dosimetrie van VCO.

bijvoorbeeld   1000 / 00 -   NG   / 00

                                       bedrijf / site - departement / contract

- **Dossier nr** : dit is uw nummer bij ons voor de facturatie (bij de meeste klanten is deze identiek aan het dosimetrie nr.)
- **Reeks**: hier vindt u het **TYPE** dosimeter:
  - **OSL12, OSL10, OSL6, OSL4 of OSL0 (of BAG/HE12/HE4 voor ringdosimeters, HN6 voor neutronen dosimeter,...)**
  - **OSL0**: 1-malige dosimeter, dit is een dosimeter die enkel gebruikt wordt bij uitzonderlijke werkzaamheden of experimenten, deze dosimeter wordt maximaal 3 maanden gedragen en moet worden teruggezonden wanneer het "1-malige" werk afgelopen is.
  - de **draagperiode** uitgedrukt in maanden

In het kader vindt u het overzicht van de dosimeters. In de eerste kolom vindt u het nummer van de dosimeter met in de tweede de naam van de titularis. In de derde kolom staat het nummer van de support, dit is de individuele identificatie van de OSL of TLD dosimeter voor de betrokken periode, vermeld. Dit nummer zal steeds veranderen. De dosimeters worden nagekeken op kwaliteit en daarna random verdeeld over alle titularissen.

Onderaan vindt u nog enkele belangrijke opmerkingen:

- de datum waarop wij de dosimeters van de vorige reeks terug verwachten
- een oproep om de lijst up-to-date te houden
- eventueel extra informatie

4.4 Veranderingen wat betreft de titularis

Hierin bestaan vier mogelijke scenario's:

- = stoppen van een dosismeter	+ = supplementaire dosismeter
Werknemers die zwanger zijn, langdurig ziek of die niet meer in een gecontroleerde zone tewerkgesteld zijn.	Er worden nieuwe mensen tewerkgesteld en er zijn meer dosimeters nodig.
CT : verandering van titularis	Verandering van adres, ... van een titularis
Dezelfde dosismeter wordt vanaf een bepaalde periode door iemand anders gedragen. NOOIT de dosimeters in één en dezelfde periode door verschillende mensen laten dragen. 1 persoon = 1 dosismeter	Het up to date houden van de persoonlijke gegevens van de titularissen is noodzakelijk om de blootstellings- en ontsmettingstabellen te kunnen opstellen

U kan helpen met de goede opvolging van de dosissen van de beroepshalve blootgestelde personen door deze veranderingen snel door te geven.

4.5 Annex 4: identificatiefiche van de werknemers blootgesteld aan ioniserende stralingen (RIS)

Voor elke nieuwe titularis wordt u een identificatiefiche toegestuurd. Met deze gegevens wordt de identiteit van de titularis op een unieke manier vastgelegd. Gelieve deze fiche zo snel mogelijk ingevuld aan ons terug te bezorgen.

Met het oog op de Nationaal Dosis Register willen we extra aandacht geven aan het rijksregisternummer van de titularis en het KBO-nummer van de onderneming. Dit zijn 2 unieke identificatienummers om de juiste dosis bij de juiste persoon en verantwoordelijke te brengen.

4.6 Ophaling en verzending

Op het einde van de draagperiode ontvangt u nieuwe dosimeters met een andere kleurcode die staat voor de periode waarin deze mag gedragen worden.

Gelieve de dosimeters te wisselen en ons de gebruikte exemplaren binnen de 14 dagen te bezorgen.

Dit zorgt voor een vlotte opvolging van de resultaten en dus een zorgzame stralingsbescherming.

Indien er dosimeters ontbreken kan dit zijn om volgende redenen:

Verloren dosimeter	Laattijdige dosimeter
De titularis van de dosimeter geeft aan dat hij zijn dosimeter verloren is. Dit kan op elk moment van de draagperiode. Indien u ons dit meldt, sturen wij meteen een nieuwe dosimeter op.	De titularis van de dosimeter is bijvoorbeeld met vakantie, ziek, ... en de dosimeter kan niet met de andere dosimeters worden terug bezorgd. U ontvangt een andere dosimeter aan het begin van elke nieuwe draagperiode en de "oude" stuurt u terug naar ons zodra u ze in uw bezit heeft.

Opgelet!

*Zorg ervoor dat u uw dosimeters steeds terugstuurt **binnen de 75 dagen** na de draagperiode. Omdat het hier gaat om dure stukken die in een roulatiesysteem worden gebruikt, kunnen we de dosimeters niet missen. We zijn daarom genoodzaakt om elke dosimeter die langer dan 75 dagen achterblijft, aan te rekenen.*

U bent verantwoordelijk voor de **goede verzending** van de dosimeters. Indien de dosimeter niet bij ons toekomen (falen van de post, ...) zullen deze aan u worden doorgerekend. Wees dus zorgzaam over de manier waarop u ze naar ons terugzendt.

4.7 Resultaten

Accreditatie

Alle metingen gebeuren onder accreditatie 016-TEST uitgereikt door BELAC.

Onze online toepassing, Dosiclient.

Na enkele dagen na het binnenkomen van de dosimeters, zijn de resultaten beschikbaar op de online toepassing, Dosiclient.

Deze dienst wordt op eenvoudige vraag aangeboden en is inbegrepen in uw abonnement. Wij vragen wel een contract te ondertekenen met betrekking tot de privacy commissie.

Resultatenlijst

Tegen het einde van de maand ontvangt u per mail het overzicht van de resultaten van alle dosimeters die u naar Vinçotte Controlatom stuurde sinds de vorige periode.

Bij deze resultaten zit eveneens een overzicht van de nog ontbrekende dosimeters zodat u deze dosimeters nog snel kan verzamelen en ons bezorgen om een extra facturatie te vermijden.

Wat vindt u terug op de resultatenlijst?

Op dit overzicht vindt u naast dezelfde gegevens als op de verzendingslijst de dosis van de teruggestuurde dosimeters.

Periode

In de kolom periode vindt u het resultaat van de periode die in de hoofding wordt vermeld.

De dosis wordt meegedeeld als de operationele grootheid, Hp(10), het persoonlijk dosisequivalent op een diepte van 10mm. Deze grootheid benadert conservatief de effectieve dosis.

De oppervlakte dosis Hp(0.07) is in de meeste gevallen gelijk aan Hp(10). Voor zeer lage energieën kan deze groter zijn. Om de resultatenlijst niet te overladen, wordt Hp(0.07) enkel meegedeeld indien deze 2 maal groter is dan Hp(10).

Vinçotte Controlatom hanteert een mededelingsdrempel van 50µSv voor de maandelijkse dosimeters (OSL12 en OSL10) en 100µSv voor de 2 en 3-maandelijks dosimeters. Dit betekent dat dosissen die kleiner zijn dan deze mededelingsdrempel als nul dosis worden aangeduid. Dit is verwaarloosbaar in termen van stralingsbescherming en conform aan de internationale richtlijnen hierover.

Natuurlijke achtergrond

In de mededeling van de resultaten werd reeds rekening gehouden met de natuurlijke achtergrond (zie ook 2.4.).

We zien dat de natuurlijke achtergrond in België varieert tussen 1.6 en 4 µSv per dag. Bij Vinçotte Controlatom bedraagt de achtergrond 1.8 µSv/d en deze waarde wordt standaard afgetrokken van het resultaat.

Echter, de achtergrond bij u ter plaatse kan licht verhoogd zijn en kan een vals positief resultaat bij de uitlezing van de dosimeters geven. Dit kan komen door bijvoorbeeld het bouw materiaal dat werd gebruikt om de muren op te trekken en dit kan dus sterk verschillen van afdeling tot afdeling.

Vanaf 2.8 µSv/dag zullen alle dosimeters (of ze al dan niet werden gedragen in de gecontroleerde zone) een dosis aanduiden die hoger is dan de mededelingsdrempel. Bij de validatie van de resultaten zullen wij dit opmerken en doorgeven aan de deskundige voor fysische controle. In samenspraak zal dan een specifieke meting gebeuren van de lokale achtergrond. Als we ze terug ontvangen en uitgelezen hebben, zullen we voor deze afdeling een nauwkeurige lokale achtergrond berekenen en toepassen op de dosisresultaten die we in de toekomst voor de afdeling zullen berekenen.

Indien u een globale verhoging van de resultaten opmerkt, gelieve dan contact op te nemen met onze diensten voor een meting van de lokale achtergrond zoals hierboven beschreven. Deze metingen zijn gratis.

12M

In de kolom daarnaast (**12 M.**) is de **gecumuleerde dosis van de laatste 12 maanden** weergegeven. De huidige limiet voor deze 12 glijdende maanden is 20 000 µSv voor beroepshalve blootgestelde personen (zie ook §1.4).

Alle resultaten zijn weergegeven in **µSv** (microsievert)

Opmerkingen

In de laatste kolom worden mogelijks een aantal **opmerkingen** geformuleerd.

U vindt er de volgende terug:

> 100% gemiddelde dosis

De dosis die werd opgelopen tijdens de huidige periode is hoger (minstens 100%) dan uw gemiddelde dosis (berekening vanaf 200 μ Sv). Misschien is er iets speciaals gebeurd tijdens de periode met u, met uw dosismeter of met het toestel.

Meld dit gerust aan ons of rechtstreeks aan uw deskundige fysische controle.

> operationele dosislimieten:

Deze dosis is hoog. In geval van herhaling zou een overschrijding van de wettelijke dosislimieten kunnen plaatsvinden of in het slechtste geval is dit reeds gebeurd.

De deskundige fysische controle die bij u de controle uitvoert, werd verwittigd via onze interne alarmfiche.

Ontbrekende dosismeter:

Tot onze spijt kunnen wij u de resultaten van uw dosismeter niet meedelen omdat we de dosismeter nog niet ontvangen hebben. Gelieve ons de dosimeters zo vlug mogelijk op te sturen indien dit ondertussen nog niet gebeurde.

Verloren dosismeter:

U deelde ons mee dat de dosismeter verloren is gegaan.

Onleesbaar:

De dosismeter kon niet worden uitgelezen door een defect. Misschien is de dosismeter vervormd geraakt (in de was op 90° of mechanische stress). Wij delen u een administratieve dosis mee.

Hp(0.07)

De 'huid dosis' was verhoogd (meer dan 2 maal Hp(10)) Het resultaat van de periode en de berekening van de 12 glijdende maanden worden in de kolom opmerkingen vermeld. De dosissen worden uitgedrukt in μ Sv.

Administratieve dosis

Deze dosis werd niet gemeten met de dosismeter maar toegekend door de dienst fysische controle. Dit kan verschillende redenen hebben:

- De dosismeter is na 75 dagen na de draagperiode niet bij ons binnengekomen. Om geen ondergewaardeerde 12 glijdende maanden dosis te berekenen, wordt een administratieve dosis toegekend die in normale gevallen de maximum gemeten waarde is van de afgelopen 12 glijdende maanden. Dit kan een andere waarde zijn (bv. Er werd een elektronische dosismeter gedragen, ...) en is steeds een beslissing van de fysische controle. De dosis wordt daarna ook ter goedkeuring naar de erkende bedrijfsarts gestuurd.
- Een dosis werd voor een bepaalde reden aangepast (naar boven of naar beneden) in overleg met de dienst fysische controle en de erkende bedrijfsarts.

Neutronen dosis

De neutronendosimeters meten ook de gamma dosis.

Indien er echter een effectieve neutronendosis wordt gemeten wordt dit zichtbaar door een extra lijn op de resultatenlijst en de opmerking neutronendosis.

+10% boven loodschoort inbegrepen

Zie paragraaf 2.3.4. Opgelet! Bij de gemeten dosis onder de loodschoort werd reeds 10% van de dosis gemeten boven de loodschoort opgeteld. Dit is dus een samengestelde berekende dosis. Deze berekeningswijze werd gevalideerd door de deskundige voor fysische controle die bij u de controles uitvoert.

Onderaan vindt u eveneens een mededeling in verband met de dienst voor medische controle. De dosimetrie resultaten moeten gemeld worden aan de erkende bedrijfsarts. (Art. 23.2, KB 20/7/2001)

U heeft 2 mogelijkheden: ofwel doen wij dit voor u ofwel stuurt u de resultaten door zodat u ze eerst kan bekijken. Gelieve ons te laten weten wat u voorkeur heeft. U kan dit op elk moment veranderen indien u dit wenst.

5 INFO VOOR DE TITULARIS VAN EEN DOSISMETER

5.1 Waarom draagt u een dosismeter?

U draagt een dosismeter om twee redenen:

- ten eerste uiteraard omdat u zichzelf wil beschermen en dus uw opgelopen dosis in het oog wilt houden,
- ten tweede omdat de wet iedere beroepshalve blootgestelde persoon (ook leerlingen, studenten en zelfstandigen) verplicht een dosismeter te dragen.

5.2 Wat is een dosismeter?

U werkt met ioniserende straling en wordt dus aan straling blootgesteld. Een dosismeter registreert de dosis die u in een bepaalde periode ontvangen hebt.

Het is dus belangrijk dit goed op te volgen.

U draagt een OSL (Optisch geStimuleerde Luminescentie) dosismeter. De technische details vindt u achteraan in deze brochure. Het gevoelige materiaal wordt u elke maand toegestuurd en daarna uitgelezen. De accessoires kan u blijven gebruiken.

5.3 Het is UW dosismeter!

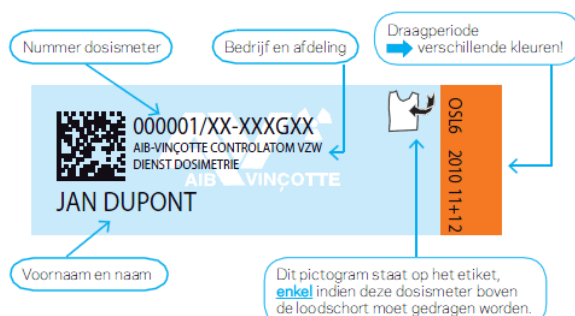
Uw dosismeter is **individueel**.

Leen hem dus nooit uit aan iemand anders! De geregistreerde dosis komt op uw naam terecht.

Vul duidelijk en volledig uw identificatiefiche in bij de aanvraag van de dosismeter.

De dosimeters kunnen ook voor omgevingsdosimetrie gebruikt worden (zie bijlage A voor meer informatie). In dit geval is de dosismeter niet aan een bepaalde persoon verbonden maar aan een bepaalde plaats (en dus niet individueel). Dit verschil zal ook zo op het etiket aangeduid zijn, er zal namelijk de naam van een locatie geprint worden in plaats van de naam van een persoon.

Het geïndividualiseerde etiket maakt het u gemakkelijk om uw eigen dosismeter te herkennen.

5.4 Wanneer draagt u een dosimeter?

De dosimeter moet **altijd** gedragen worden in een gecontroleerde zone (aangeduid met een stralingssymbool)

U draagt de dosimeter niet bij een blootstelling voor medische redenen, noch bij alle blootstellingen die niet voor het werk worden opgelopen.

Indien u uw dosimeter verliest, meld dit zo snel mogelijk (via de verantwoordelijke). Wij bezorgen u zo snel mogelijk een nieuwe.

5.5 Hoe draagt u een dosimeter?

De OSL-dosimeter wordt op **borsthoogte** gedragen.

Indien u een loodschort draagt of andere beschermkledij, dan draagt u de dosimeter eronder. De uitzondering is natuurlijk de dosimeter die boven de loodschort wordt gedragen bij dubbele dosimetrie. Deze is in een rode houder en voorzien van een apart icoontje om verwarring te vermijden.

De ringdosimeter wordt aan de ringvinger van de meest gebruikte hand gedragen. Het is belangrijk deze altijd op dezelfde vinger/dezelfde manier te dragen zodat resultaten over langere periodes kunnen opgevolgd worden en, indien nodig, berekeningen nauwkeurig kunnen uitgevoerd worden.

De neutronendosimeter moet correct gedragen worden. Dit wil zeggen dat de achterkant van de dosimeter moet rusten **tegen** het lichaam. Het lichaam maakt immers een onmisbaar deel uit van de werking van deze dosimeter. De achterkant van de neutronendosimeter is aangeduid met een gravering van het woord 'BACK' om duidelijk te maken hoe deze gedragen moet worden.

5.6 Wat doet u beter niet met een dosimeter?

- Experimenteren. De dosimeter is individueel. Onze dosimeter werd uitgebreid getest en goedgekeurd. Indien u toch zelf zou willen testen of de dosimeter wel werkt, kunnen er bijkomende dosimeters besteld worden.
- Bewaar uw dosimeter niet in de nabijheid van straling (bv. dicht bij bronnen)
- Was uw dosimeter niet mee met de kledij! De OSL dosimeter gaat niet stuk door water, maar te warm wassen kan de houder vervormen waardoor we hem niet meer kunnen openmaken.
- De plastic folie met etiket openmaken. Dit dient voor een goede hygiëne (de dosimeters worden hergebruikt) en een gemakkelijke identificatie voor uzelf. (wij baseren ons enkel op de rfid chip die aan de binnenzijde zit voor identificatie).

5.7 Hoe gaat dit praktisch in zijn werk?

- U krijgt elke maand uw dosimeter ingepakt in een plastic folie en met een persoonlijk etiket opgekleefd, toegestuurd.
- Plaats deze dosimeter (met folie en etiket) in de houder (oriëntatie is niet belangrijk).

- Bevestig de dosismeter aan de clip of nekkoord.
- Draag de dosismeter op borsthoogte gedurende de aangeduide periode.
- Aan het einde van die draagtijd ontvangt u een nieuwe dosismeter met een andere kleurcode, die staat voor de periode waarin deze mag gedragen worden.
- Verwijder de clip of nekkoord en open de houder.
- Verwissel de dosismeter en stuur het gebruikte exemplaar binnen de 14 dagen terug naar Vinçotte Controlatom.
- Na enkele dagen zijn de resultaten beschikbaar op de online toepassing, Dosiclient.
- Tegen het einde van de maand krijgt u de verzamelde resultaten en een overzicht van de ontbrekende dosimeters toegestuurd.

Opmerking: Zorg ervoor dat u uw dosimeters steeds terugstuurt binnen de 75 dagen na de draagperiode. Omdat het hier gaat om dure stukken die in een roulatiesysteem worden gebruikt, kunnen we de dosimeters niet missen en zij worden aangerekend na de periode van 75 dagen.

1. Houder met dosismeter van de vorige draagperiode	2. Houder openen en dosismeter uitnemen	3. Nieuwe dosismeter in houder plaatsen, richting maakt niet uit!	4. Houder sluiten en clip of nekkoord bevestigen
			

De houder en clip/nekkoord zijn van u persoonlijk en blijven dus bij u!

Draag uw dosismeter op borsthoogte in elke gecontroleerde zone.

5.8 Wat moet u doen bij een ongeval?

Als er een ongeval gebeurd is waarin u mogelijk bestraald bent en hierdoor mogelijk een hoge dosis heeft opgelopen, laat dan uw dosismeter samen met een korte verklaring opsturen naar Vinçotte Controlatom. Uw dosismeter zal dan onmiddellijk uitgelezen worden.

5.9 Een woordje uitleg bij de resultaten (zie ook 4.7).

Hieronder vindt u de dosislimieten per 12 glijdende maanden (vb. 1 juni 2010 tot 31 mei 2011) voor de beroepshalve blootgestelde personen. De waarden zijn weergegeven in dezelfde eenheid als op de resultatenlijst.

Dosislimieten per 12 glijdende maanden (μSv)

Lichaam	Ledematen	Oog lens
20 000	500 000	20 000

Wij bekijken op voorhand ook de resultaten en geven hierbij soms opmerkingen.

Indien de dosis uw gemiddelde dosis overschrijdt of in absolute cijfers meer is dan de operationele dosislimiet (veiligheidsmarge om de beste stralingsbescherming te kunnen garanderen) dan vermelden wij dit op de resultatenlijst. Ook de deskundige fysische controle die bij jullie komt, wordt automatisch verwittigd. Denk alvast na over wat er zou gebeurd kunnen zijn met jou, de dosimeter en het toestel.

OPGELET! Een dosislimiet mag niet aanzien worden als een soort krediet dat men mag of kan opnemen. De dosis moet steeds zo laag als redelijkerwijs mogelijk is, worden gehouden.

Achtergrond

De resultaten worden gecorrigeerd voor de natuurlijke achtergrond (1.8 μ Sv/dag) omdat dit geen dosis is die u beroepshalve heeft opgelopen.

De natuurlijke achtergrond (uitwendige blootstelling) in België bedraagt 1 000 à 2 000 μ Sv per jaar afhankelijk van uw woon/werk plaats.

6 TECHNISCHE FICHE OSL DOSIMETRIE

6.1 De OSL (Optisch geStimuleerde Luminescentie) dosismeter met keramisch BeO.

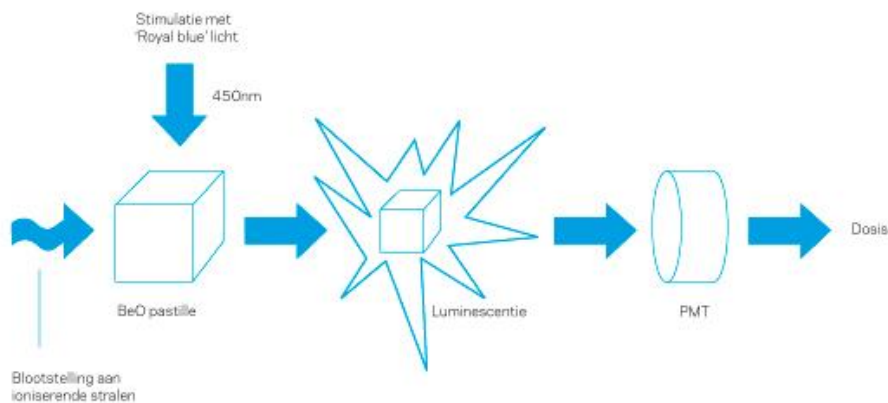
Het nieuwe detectormateriaal, berylliumoxide (BeO), is het belangrijkste vernieuwende element. Dit materiaal is bijna weefselequivalent en reageert dus op ongeveer dezelfde manier op straling als het menselijk lichaam. Dit betekent dat bij het uitlezen van de dosimeters niet langer ingewikkelde algoritmes moeten worden toegepast of speciale compensatiefilters worden geplaatst op de correcte dosis te berekenen. Daardoor is deze dosimeter ideaal om de blootstelling te meten in alle medische en industriële toepassingen.

De dosimeter beantwoordt volledig aan de nieuwe IEC norm ter zake.

De exacte benaming voor de dosimeter is de iBeOx4 dosimeter.

6.2 Meetprincipe

Een OSL (Optisch geStimuleerde Luminescentie) dosimeter bestaat uit een voor ioniserende straling gevoelig keramisch materiaal (BeO). Dit materiaal kan een hoeveelheid energie van de invallende straling opslaan proportioneel aan de dosis. Een gedeelte van deze energie wordt door gecontroleerde belichting (optische stimulatie) van het kristal opnieuw vrijgegeven als licht (luminescentie). De hoeveelheid licht is, gemeten met behulp van een fotovermenigvuldiger, proportioneel aan de ontvangen dosis.

Omdat het BeO vrijwel weefselequivalent is heeft de dosimeter een bijna vlakke energie respons curve. Dit betekent dat er niet moet gecorrigeerd worden door filters.

Waarom zitten er dan toch filters in onze dosimeter? Wel, soms is het nuttig om te weten aan welk energieblok de dosimeter is blootgesteld. Bv. Lage energie (RX) en de persoon werkt met hoge energieën. Dit betekent misschien dat de persoon een onderzoek heeft ondergaan en zijn dosimeter heeft aangehouden.

Maar: zonder filters is het perfect mogelijk om een correcte dosis te meten, wat niet zo is in alle dosimeters. Dit verlaagt het risico op foute metingen.

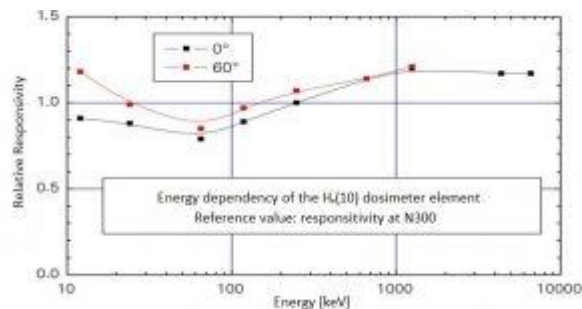
6.3 Meetbereik van de OSL (iBeOx4) dosismeter

Aard van de straling	Energie	Dosisbereik
Hp(10): X en gamma	12 keV – 7 MeV	50 μ Sv – 10 Sv
Hp(0.07): X en gamma	20 keV – 7 MeV	50 μ Sv – 10 Sv
Hp(3): X en gamma	20 keV – 7 MeV	100 μ Sv – 10 Sv

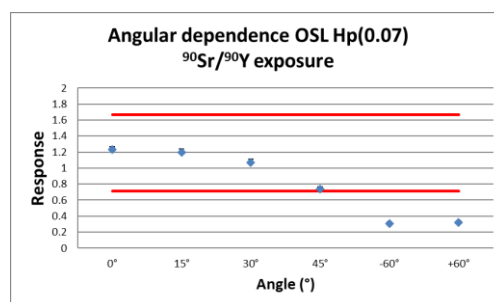
De dosimetrische dienst van Vinçotte Controlatom is erkend door het FANC onder het nummer FANC/EDD-0054160 en geaccrediteerd onder het nummer 016-TEST.

6.4 Hoekafhankelijkheid van de OSL (iBeOx4) dosismeter

Hieronder de hoekafhankelijkheid van de OSL dosismeter voor gamma's (Hp(10)).

Hieronder de hoekafhankelijkheid van de OSL dosismeter voor beta's (Hp(007)).

6.5 Meetonzekerheid van de OSL (iBeOx4) dosismeter (k=1)

Dosis Hp(10) Draagperiode	Meetonzekerheid (%)		
	1 -maand	2-maand	3 maand
50 μ Sv	48%	70%	93%
100 μ Sv	25%	35%	46%
300 μ Sv	12%	15%	18%
1 000 μ Sv	10%	10%	11%

6.6 Voordelen van de OSL dosimeter van Vinçotte Controlatom

Volledig symmetrisch

Hoe u de dosimeter draagt, maakt niet uit. De OSL dosimeter is net zoals de filmdosimeter volledig symmetrisch. Met andere woorden, u draagt hem steeds correct op voorwaarde dat hij op borsthoogte gedragen wordt.

Energie-informatie

De 4-elementendosimeter is speciaal ontworpen om bijkomende informatie te geven over de energie waaraan ze werd blootgesteld, bijvoorbeeld radiologie, nucleaire geneeskunde, radiotherapie of hoogenergetische industriële bronnen. Dit is in het verleden enorm nuttig gebleken bij accidentele blootstellingen.

Heruitlezen zonder verlies

De OSL dosimeter kan, indien nodig, verschillende malen heruitgelezen worden. Door het unieke systeem van de RFID chip kan het kleine verlies van signaal als gevolg van vorige uitlezingen gecorrigeerd worden voor een nog preciezer resultaat.

Kwaliteitscontrole

Vinçotte Controlatom controleert de gevoeligheid van de individuele dosimeters minstens éénmaal per jaar. Ook na een hoge dosis wordt de verificatie automatisch uitgevoerd zodat de gebruiker 100% zeker is van de resultaten.

7 TECHNISCHE FICHE TLD DOSIMETRIE - HARSHAW

7.1 Een thermoluminescente pellet als dosimeter.

Een tld is een kristal dat in zijn kristalrooster een hoeveelheid energie kan opslaan. Deze energie kan bijvoorbeeld afkomstig zijn van ioniserende straling. Na blootstelling verwarmt men het kristal en de opgeslagen energie komt vrij onder de vorm van licht. Dit licht wordt kwantitatief gemeten met een fotomultiplier en is proportioneel met de ontvangen dosis.

7.2 Meetprincipe

Een TLD (thermisch geStimuleerde Luminescentie) dosimeter bestaat uit een voor ioniserende straling gevoelig materiaal (LiF). Dit materiaal kan een hoeveelheid energie van de invallende straling opslaan proportioneel aan de dosis. Deze energie wordt door gecontroleerde opwarming (thermische stimulatie) van het kristal opnieuw vrijgegeven als licht (luminescentie). De hoeveelheid licht is, gemeten met behulp van een fotovermenigvuldiger, proportioneel aan de ontvangen dosis.

7.3 De Harshaw DXT individuele dosimeters

Het Harshaw assortiment heeft individuele pastilles ter beschikking. Door de kleine afmetingen zijn ze gemakkelijk in allerlei houders te plaatsen. De pastilles hebben een unieke barcode voor eenduidige identificatie en om de individuele calibratie op te volgen.

Ze zijn ter beschikking in de ring, pols en ooglensdosimeters of om patiëntendosimetrie uit te voeren.

7.4 De Harshaw tld neutronendosimeter

In de Harshaw tld dosimeterreeks bieden wij ook een neutronendosimeter aan.

Op een uniek geïdentificeerd kaartje bevinden zich vier pellets waarvan er twee enkel gevoelig zijn voor fotonen en twee voor zowel fotonen als thermische neutronen.

De werking van de dosimeter is gebaseerd op het 'albedo'-principe d.w.z. dat de dosimeter de verhouding meet tussen de invallende thermische neutronen en de thermische neutronen opgewekt door de interactie van snelle neutronen en het lichaam. Omdat deze verhouding een maat is voor het energie spectrum van het neutronenveld kan na toepassing van de aangepaste stralingsweegfactoren (ICRP 60) de uiteindelijke dosis worden bepaald. Voor zeer specifieke omstandigheden moet worden overgegaan tot 'in-site' kalibraties van de dosimeter om de gepaste conversiealgoritmes te kunnen bepalen.

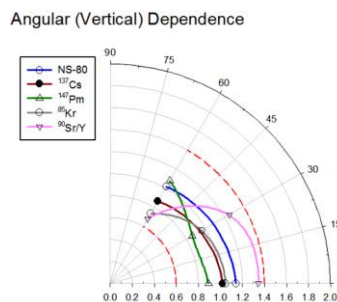
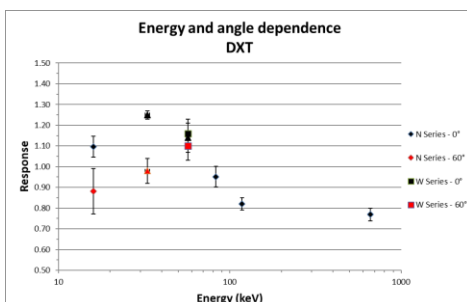
7.5 Eigenschappen van de Harshaw tld dosimeters

Aard van de straling	Energie	Dosisbereik
Hp(10): X en gamma	20 keV – 1.25 MeV	50 μ Sv – 10 Sv
Hp(0.07) X en gamma beta	20 keV – 1.25 MeV > 926 keV (E mean) (0°)	100 μ Sv – 10 Sv 100 μ Sv – 10 Sv
Hp(10) neutronen	0.5 eV – 5 MeV	100 μ Sv – 100 mSv

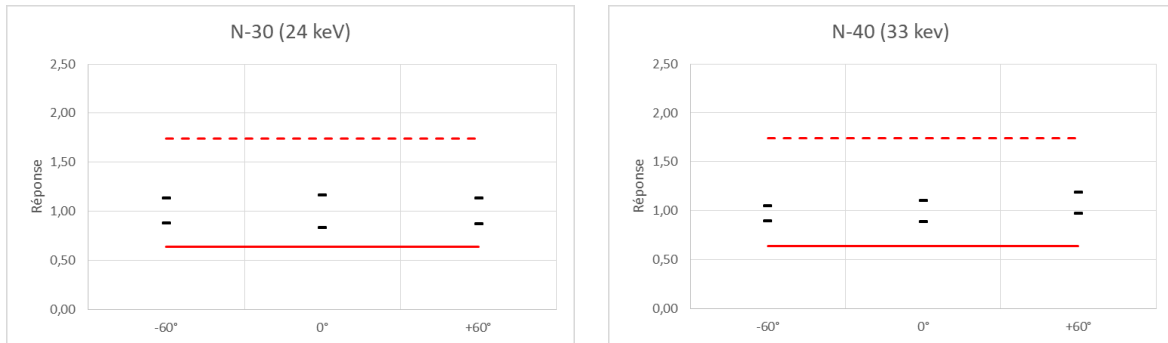
De dosimetrische dienst van Vinçotte Controlatom is erkend door het FANC onder het nummer FANC/EDD-0054160 en geaccrediteerd onder het nummer 016-TEST.

7.6 Hoekafhankelijkheid van de Harshaw tld dosimeters

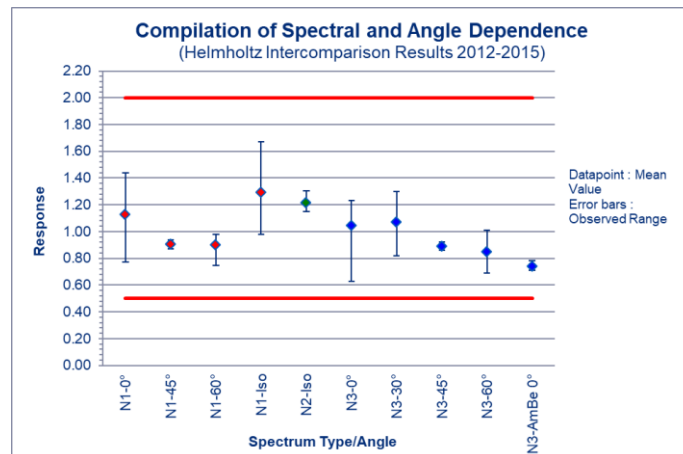
Hieronder de hoekafhankelijkheid van de TLD ringdosimeters (links standaard ring, rechts extra gevoelige ring).

Hieronder de hoekafhankelijkheid van de oog lensdosismeter.

Hieronder de hoekafhankelijkheid van de neutronendosismeter.

7.7 Meetonzekerheid van de Harshaw tld dosismeter

7.7.1 DXT dosimeters (k=1)

Dosis Hp(0.07) Draagperiode	Meetonzekerheid (%) 1 - maand
100 µSv	24%
300 µSv	12%
1 000 µSv	9%
3 000 µSv	9%

7.7.2 Neutronen dosimeters spectrum N1 (k=1)

Dosis Hp(10) gamma	Dosis Hp(10) neutronen	Meetonzekerheid (%)
--------------------	------------------------	---------------------

Draagperiode		1 -maand
0 μ Sv	200 μ Sv	33%
300 μ Sv	1000 μ Sv	36%
1 000 μ Sv	1000 μ Sv	33%
3 000 μ Sv	1000 μ Sv	42%

7.7.3 DXT-EYE dosimeters (k=1)

Dosis Hp(3)	Meetonzekerheid (%)
Draagperiode	1 -maand
100 μ Sv	27%
300 μ Sv	15%
1 000 μ Sv	13%
3 000 μ Sv	12%

8 KLACHTENPROCEDURE

8.1 Ontvangst en beoordeling

Een klacht kan persoonlijk, telefonisch, per fax, per brief of per e-mail toekomen bij elke werknemer van de dienst dosimetrie van Vinçotte Controlatom. In eerste wordt de ontvankelijkheid van de klacht bepaald. Indien wordt besloten dat de gemelde klacht niet-ontvankelijk is, wordt de klant hiervan op de hoogte gebracht en worden er verder geen acties ondernomen. Indien de klacht wel ontvankelijk is, wordt de klant hier ook van op de hoogte gebracht en wordt de klacht verder opgevolgd.

8.2 Bepaling niveau klacht en daaropvolgende behandeling

Het verwerkingsproces start met het toewijzen van een bepaald niveau aan de klacht. Afhankelijk van deze toewijzing wordt de ernst van de klacht ingeschat.

Er zijn 4 opties:

- **Criticiteit 0 (mineur):** een klacht die niet altijd een dringende actie vereist en die snel is op te lossen. Ze is niet kwaliteitsgerelateerd en heeft geen invloed op het dosisresultaat van een of meerdere dosimeters.
- **Criticiteit 1 (relevant):** een klacht die een dringende actie vereist en eenvoudig is op te lossen (op kleine schaal). Ze is niet kwaliteitsgerelateerd en heeft geen invloed op het dosisresultaat van een of meerdere dosimeters.
- **Criticiteit 2 (significant):** een klacht die kwaliteitsgerelateerd is en waar het dosisresultaat van een beperkt aantal dosimeters wordt beïnvloed of in vraag wordt gesteld.
- **Criticiteit 3 (zeer ernstig):** een klacht die kwaliteitsgerelateerd is en waar het dosisresultaat van een groot aantal dosimeters wordt beïnvloed of in vraag wordt gesteld.

Ongeacht het niveau van de klacht wordt de klacht opgenomen in het interne opvolgingssysteem van VCO. Indien het probleem eenvoudig opgelost kan worden, worden de nodige stappen meteen genomen (bv. een nieuwe

dosimeter opsturen indien er eentje niet is toegekomen). Indien niet wordt er een plan opgesteld om een antwoord aan de klacht te kunnen bieden. Er wordt in elk geval een interne oorzaakanalyse uitgevoerd om de onderliggende oorzaak van het probleem te vinden, waardoor er (indien mogelijk) stappen kunnen genomen worden om hetzelfde probleem in de toekomst te vermijden. Tijdens dit proces wordt er contact opgenomen met de klant om de nodige informatie te verzamelen en oplossingen te bespreken.

8.3 Afsluiten klacht

Na het afhandelen van de klacht wordt de klacht officieel afgesloten. De klant en de mogelijk andere betrokken partijen worden hier op dit moment ook van op de hoogte gebracht, waarbij een samenvatting wordt gegeven van de conclusies uit het bovenstaande proces. Deze conclusies worden voor het versturen gevalideerd door iemand die niet betrokken was bij de oorzaak van het probleem om objectiviteit te garanderen.

Het interne klachtenopvolgingssysteem werkt met een tijdslimiet van maximaal 1 maand na creatie van de klacht alvorens de klacht moet afgesloten zijn.

9 BIJLAGE: OMGEVINGSDOSIMETRIE

9.1 Omgevingsdosimetrie

In sommige gevallen is het niet nodig iedere werknemer een persoonlijke dosimeter toe te wijzen, maar is het voldoende om aan omgevingsdosimetrie te doen op de belangrijkste werkplaatsen van de werknemers. Deze manier van werken laat toe om toch een schatting van de jaarlijks opgelopen dosis te bekomen en wordt toegepast in situaties waar men niet verwacht dat de werknemers een dosis hoger dan de limietwaarde voor personen van het publiek zullen oplopen. De omgevingsdosimeters geven dan een schatting van de dosis die de werknemers oplopen op die specifieke werkplaats. Wij bieden hiervoor onze OSL-dosimeters aan. De technische karakteristieken van deze dosimeter werden eerder in de tekst al beschreven en worden hier niet hernomen. De ontvangst en het terugsturen van de omgevingsdosimeters verloopt eveneens op dezelfde wijze als voor de persoonlijke OSL-dosimeters.

9.2 Gebruik en periodiciteit omgevingsdosimeters

De dosimeters worden net als de persoonlijke dosimeters met een bepaalde periodiciteit opgestuurd, waarop de voorgaande dosimeters worden teruggestuurd voor uitlezing. Deze periodiciteit wordt in samenspraak met de verantwoordelijke voor de fysische controle gekozen.

De plaatsing van de omgevingsdosimeters is belangrijk om relevante resultaten te bekomen en gebeurt in samenspraak met de dienst fysische controle.

Een omgevingsdosimeter moet gehangen worden op een plaats die

- ofwel representatief is voor de werknemers (bv. op borsthoogte naast de burelen van het personeel).
- ofwel representatief is voor de hoogste dosis die op de werkplaats kan opgelopen worden (bv. naast de deur van de RX-zaal in een radiologieafdeling).

Hierbij is het ook belangrijk om de omgevingsdosimeter telkens op dezelfde positie te hangen zodat de dosis over de tijd opgevolgd kan worden.

9.3 Verschil met persoonlijke dosimetrie

De dosimeters zijn bij omgevingsdosimetrie niet rechtstreeks verbonden aan een persoon. Hierdoor zal het etiket niet bedrukt zijn met de naam van een persoon, maar die van een locatie (bv. magazijn, bureel 1, gang). Dit houdt ook in dat de dosimeter tijdens de gehele periode op dezelfde plaats blijft, terwijl een persoonlijke dosimeter de persoon overal volgt. De verantwoordelijke voor de dosimetrie moet bij ontvangst van de nieuwe omgevingsdosimeters zelf de dosimeters in de houder wisselen en de oude dosimeters terugsturen.

9.4 Praktische procedure

Het schema hieronder toont de typische cirkel die gevolgd wordt bij omgevingsdosimetrie.

